

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Національний університет "Чернігівський колегіум" імені Т.Г. Шевченка
Освітня програма	40450 Середня освіта (Історія)
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	014 Середня освіта

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Національний університет "Чернігівський колегіум" імені Т.Г. Шевченка
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	40450
Назва ОП	Середня освіта (Історія)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Спеціалізація (за наявності)	014.03 Історія
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Сопівник Руслан Васильович, Ткачук Дмитро Геннадійович, Ісайкіна Олена Дмитрівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	05.10.2020 р. – 07.10.2020 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <https://cutt.ly/3goc8B8>

Програма візиту експертної групи <https://cutt.ly/UggLoEx>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

ОП «Середня освіта (Історія)» загалом відповідає визначеним критеріям. Цілі ОП та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту. У визначенні співвідношення фактичного навантаження та обсягу окремих освітніх компонентів загалом ураховано інтереси здобувачів. ОП передбачає практичну підготовку студентів, набуття ними соціальних навичок (soft skills) і реальний обсяг самостійної роботи. Правила прийому на навчання чітко задокументовані й оприлюднені на офіційному вебсайті, не містять дискримінаційних положень. Комплексне застосування визначених форм та методів навчання в цілому сприяє забезпеченню ПРН. Студентоцентризований підхід реалізований у можливості вибору здобувачами вибіркового освітнього компонентів, тематики кваліфікаційних досліджень та форми підсумкової атестації. Документально врегульовані процедури визнання результатів навчання, здобутих в інших ЗВО. Процедури конкурсного добору на заміщення вакантних посад є прозорими, НПП періодично проходять науково-педагогічне стажування у вітчизняних чи закордонних закладах. ОП забезпечена необхідною матеріальною та навчально-методичною базою. У ЗВО визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу. Зважаючи на те, що експертна група отримала безперешкодний доступ до всіх матеріалів, а ЗВО створив належні умови для роботи під час дистанційної експертизи, немає жодних причин ухвалювати рішення про відмову в акредитації.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Цілі ОП відповідають стратегії та місії університету. Відповідність ОП тенденціям розвитку спеціальності та ринку праці досягнута завдяки оптимальному визначенню загальних і фахових компетентностей, ПРН, поєднанню у навчальному плані обов'язкових і вибіркового компонентів, аудиторних занять і навчальних практик. Програмні результати навчання за ОП враховують галузевий та регіональний контекст, відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій за відповідними критеріями. Освітні компоненти логічно пов'язані між собою, передбачають формування загальних і фахових компетентностей, практичну підготовку здобувачів вищої освіти, підпорядковані логіці навчання і викладання та складають взаємопов'язану систему навчальних курсів загального та професійного циклів, практик і завершуються атестацією здобувачів. Обсяг дисциплін вільного вибору складає 25% від загального обсягу кредитів ОП. Викладання частини вибіркового освітнього компонентів забезпечується провідними науковцями України. ОП та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів, цілий ряд дисциплін ОП розвивають у здобувачів вищої освіти соціальні навички (soft skills). Навчальний час, відведений на самостійну роботу не перевищує 75% загального обсягу навчального часу, відведеного на вивчення конкретної навчальної дисципліни. Правила прийому на навчання та вимоги до вступників враховують особливості ОП, є чіткими та зрозумілими, оприлюднені на офіційному сайті ЗВО. Документально врегульовані процедури визнання результатів навчання, здобутих в інших ЗВО та під час академічної мобільності. Переважна більшість НПП мають науковий ступінь за ОП. Реалізована стратегія інтернаціоналізації освітнього процесу - колектив активно працює над написанням заявок на участь у грантових проєктах, НПП проходять стажування за кордоном, беруть участь у міжнародних конференціях. Професійному розвитку викладачів сприяє стимулювання через преміювання та заохочення. Форми контрольних заходів, критерії оцінювання здобувачів та процедура повторного проходження контрольних заходів у ЗВО є чіткими, зрозумілими, оприлюднюються заздалегідь. Визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності. Як інструмент протидії порушенням академічної доброчесності ЗВО використовує технічні можливості програми Plagiat.pl. Інфраструктура та інформаційні ресурси, необхідні для навчання, викладацької та наукової діяльності є у безоплатному доступі, освітнє середовище безпечне. У ЗВО функціонує психологічна служба та Ресурсний центр з інклюзивної освіти. Заклад підтримує політику врегулювання конфліктних ситуацій. Здійснюється залучення стейкхолдерів до процесу моніторингу та перегляду освітньої програми. Рекомендації та зауваження раніше акредитованих ОП беруться до уваги. ЗВО своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті достовірну інформацію про ОП в обсязі, достатньому для інформування стейкхолдерів та суспільства.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Слабкі сторони ОП: Окремі ПРН (11,12,35,36;13,14,37,38), забезпечуються виключно за рахунок дисциплін вільного вибору студента та педагогічної практики у ЗВО; не достатньо забезпечені ПРН, які формують ФК15 та ФК18; здобувачі не використовують можливості академічної мобільності та отримання знань у неформальній освіті; не передбачено кредити на підготовку кваліфікаційної роботи; відсутні прозорі критерії оцінювання навчально-наукової діяльності викладачів; відсутній локальний нормативний документ, який би регулював організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу; у п. II «Положення про організацію супроводу студентів з інвалідністю» є неунормована термінологія; відсутні пандуси; система опитувань студентів наявна виключно у паперовій формі, що уповільнює оперативне реагування за запити здобувачів. Експертна група рекомендує ЗВО: передбачити у змісті ОП обов'язкові та вибіркові ОК, які б у сукупності дозволяли сформувати у здобувачів усі необхідні фахові компетентності, досягти заявлених цілей та ПРН за відповідними спеціалізаціями; відобразити у початковому плані, кредити для підготовки кваліфікаційної роботи; активізувати діяльність щодо залучення студентів до програм академічної мобільності та здобуття знань у неформальній освіті шляхом проведення тренінгів, круглих столів, воркшопів; звернути увагу на забезпечення поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП; активізувати роботу щодо наповнення та постійного вдосконалення навчально-методичного забезпечення дисциплін ОП у системі електронного навчання Moodle та введення електронного журналу оцінки рівня знань здобувачів; передбачити для навчання в дистанційних умовах різномірні індивідуальні та групові

завдання (звіт, презентація, проєкт, відеозапис тощо) з наданням зворотного зв'язку про результати перевірки навчальних досягнень здобувачів в асинхронному та синхронному режимах за допомоги чату, форуму, опитування, анкетування тощо; внести до діючого в ЗВО «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» шкалу рейтингового оцінювання діяльності НПП; ввести практику оприлюднення результатів рейтингового оцінювання викладачів на вебсайті університету, в електронних портфоліо НПП; створити локальний нормативний документ щодо організації роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу; унормувати термінологію, використану у п. II «Положення про організацію супроводу студентів з інвалідністю»; покращити умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами; перевести систему опитувань студентів з паперової в електронну форму з подальшою обробкою результатів та забезпеченням оперативного реагування на скарги, зауваження, пропозиції та рекомендації здобувачів; сформувати модель регулярного обговорення ОП; створити структурні підрозділи, які можуть забезпечити інформаційний обмін серед випускників та їх професійне зростання.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Цілі освітньої програми «Середня освіта (Історія)» чітко сформульовані та передбачають підготовку фахівців освітнього ступеня «магістр», готових до здійснення професійної педагогічної діяльності у закладах середньої освіти. Розробники вбачають особливість ОП у її міждисциплінарному характері, поєднанні дисциплін соціогуманітарного, педагогічного та історичного спрямувань, а також у наявності вибіркового блоку (правознавство та українознавство і краєзнавчо-туристична робота) (<https://cutt.ly/Ggtm6cH>). Розробниками ОП акцентовано увагу на особливостях ґрунтовної практичної підготовки, яка передбачає проходження практик у закладах вищої освіти, музейних установах, навчально-наукових станціях у Седневі та Любечі (Чернігівська область), що сприяє забезпеченню здобувачів фундаментальними знаннями та вміннями, які можуть бути використані ними не тільки у педагогічній, але й у науково-дослідній діяльності. Експертна група встановила, що цілі ОП відповідають «Стратегії розвитку НУЧК імені Т.Г. Шевченка на 2016-2021 роки», затвердженій рішенням вченої ради університету (протокол №4 від 2 листопада 2016р. (<https://cutt.ly/ZgtQq7O>), зокрема щодо забезпечення якісної вищої освіти шляхом особистісного навчання, орієнтованого на наукові дослідження відповідно до потреб сучасного суспільства задля підвищення конкурентоспроможності здобувачів освіти як майбутніх фахівців і ЗВО у цілому та його інтеграції в міжнародний освітній простір (<https://cutt.ly/sgtQs28>, <https://cutt.ly/AgjTwrs>). Також встановлено, що цілі освітньої програми «Середня освіта (Історія)» щодо комплексної підготовки кваліфікованих фахівців на другому (магістерському) освітньому рівні відповідають місії університету, яка сформована у «Стратегії розвитку» (<https://cutt.ly/egtQfx1>), зокрема, у питаннях забезпечення сучасної якісної та доступної освіти шляхом передачі студентам знань і досвіду викладачів, формування компетентностей та розвитку новітніх наукових і освітніх технологій та підготовці висококваліфікованих кадрів, які здатні до практичної реалізації отриманих знань і умінь, компетентностей в освіті (<https://cutt.ly/RgtQgkH>). Ця відповідність була підтверджена, зокрема, під час зустрічі з адміністрацією ЗВО, а також під час інтерв'ювання викладачів, здобувачів освіти, роботодавців та випускників. Останні зазначали, що здобули у процесі навчання ті психологічні утворення, які сприяють досягненню успіху і дозволяють принести користь суспільству.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

У відомостях про самооцінювання освітньої програми зазначено, що під час визначення цілей аналізованої освітньої програми та програмних результатів навчання були залучені представники зацікавлених сторін (стейкхолдерів), зокрема: - здобувачів вищої освіти: у процесі профорієнтаційної роботи зі студентами, під час ознайомлення здобувачів освіти з вибірковими навчальними дисциплінами і реалізації їх права на побудову індивідуальної освітньої траєкторії, під час викладання навчальних дисциплін. У відомостях про самооцінювання зазначено, що сутність пропозицій здобувачів освіти здебільшого полягала в розширенні можливостей випускників ОП щодо їх працевлаштування, у формуванні «soft skills» у процесі навчання, збільшенні практичних складників професійної підготовки, ознайомленні їх з інноваційними освітніми технологіями. - роботодавців: інтереси та пропозиції роботодавців відображені в ПРН і стосуються практичних складників професійної підготовки майбутніх викладачів, а також дисциплін вибіркового блоку, що забезпечують формування компетентностей, пов'язаних із додатковою

кваліфікацією випускників ОП. - академічної спільноти: ОП реалізується у ході активної співпраці з академічними установами Національної Академії наук України – Інститутом історії України, Інститутом археології, Інститутом української археографії та джерелознавства, представники яких беруть участь у викладанні вибіркових дисциплін навчального плану ОП. Співпраця учасників освітнього процесу з представниками академічної спільноти відбувається і під час проходження здобувачами освіти археологічної практики у Національному історико-архітектурному заповіднику «Чернігів стародавній», на навчально-наукових станціях у Седневі та Любечі (<https://cutt.ly/NgtQhPf>). Учасники освітнього процесу беруть участь у роботі науково-практичних конференцій та інших заходах, що організовуються НАН України та НАПН України (<https://cutt.ly/ugtQkSF>). -інших стейкхолдерів: у відомостях про самооцінювання зазначено, що у процесі вдосконалення ОП враховано думку інших стейкхолдерів, зокрема, представників адміністрації Інституту та НПП, які активно співпрацюють з Чернігівською Малою академією наук учнівської молоді, громадськими організаціями. Співпраця з громадськістю відбувається і через засоби масової інформації: виступи на радіо, телебаченні, використання інтернет-ресурсів (<https://cutt.ly/vgtQlnb>). Задokumentовано, що у розробці освітньої програми брали участь науково-педагогічні працівники і роботодавці – представники закладів освіти Чернігівщини (протокол № 7 засідання кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін від 21 січня 2020 р., протокол № 6 засідання кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин від 17 січня 2020 р.). Освітня програма була розглянута та затверджена Вченою радою НУЧК імені Т. Г. Шевченка (протокол № 1 від 31 серпня 2020 р.). Наведені відомості були підтверджені під час роботи із фокус-групами.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Відповідність ОП тенденціям розвитку спеціальності та ринку праці досягнута завдяки оптимальному визначенню загальних і фахових компетентностей, ПРН, поєднанню у навчальному плані обов'язкових і вибіркових компонентів, аудиторних занять і навчальних практик. Цілі та програмні результати навчання ОП відповідають потребам ринку праці, який має необхідність у кваліфікованих викладачах історії для закладів освіти та в організаторах туристично-краєзнавчої роботи у місті Чернігові й у регіоні (<https://cutt.ly/ggtQl7s>) та вимагає від фахівців сформованих міждисциплінарних компетентностей, що формуються у процесі вивчення історичних дисциплін, освітніх і педагогічних наук. Експертній групі були надані аналітичні довідки про вакансії учителів історії, громадянської освіти, педагогів-організаторів, музейних працівників у різних закладах освіти та інституціях Чернігівської області, що також підтвердилось у ході опитування роботодавців, випускників під час роботи експертів у фокус-групах. Програмні результати навчання за ОП враховують галузевий контекст, а саме: передбачають знання теорії навчання, методики викладання історії та правознавства / українознавства (<https://cutt.ly/bgtQzxc>), напрямів діяльності, компонентів педагогічної культури викладача закладу освіти, змісту, планування та організації освітнього процесу у вищій школі, теоретичних і практичних основ інноваційних освітніх технологій, дидактичних принципів інноваційної освіти, вимог до використання сучасних інноваційних технологій навчання тощо (<https://cutt.ly/sgtQzKs>, <https://cutt.ly/WgtQxiF>). Регіональний контекст враховано введенням у навчальний план дисциплін «Історія Чернігово-Сіверщини», «Польова археологія», «Археологічна практика», «Генеалогія», «Туристичні ресурси України», «Історія української кухні» тощо. У процесі реалізації ОП враховано досвід визначення програмних результатів навчання за аналогічними ОП інших українських ЗВО, зокрема: Київського університету імені Бориса Грінченка, Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Вивчено європейський досвід інноваційних технологій навчання завдяки реалізації проєкту «Європейський освітній простір: можливість та виклики для України» (<https://cutt.ly/3ghEABO>) та програми Erasmus+ напряму Jean Monnet 611363-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-MODULE. Викладачі навчальних дисциплін ОП, проходять стажування у вітчизняних і європейських закладах вищої освіти; беруть участь у міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях та інших заходах, під час яких відбувається обмін досвідом організації освітнього процесу (<https://cutt.ly/mgtQcug>, <https://cutt.ly/5gtQcGg>). Це також знайшло підтвердження під час спілкування експертів із керівниками підрозділів та фокус-групами (Ервін Міден – 3 із 7 проєктів у галузі за програмою «Еразмус +»).

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

За відсутності стандарту вищої освіти за другим (магістерським) рівнем для ОП «Середня освіта (Історія)» програмні результати навчання визначались відповідно до Національної рамки кваліфікацій. Програмні результати навчання за ОП відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій за відповідними критеріями, про що свідчать дані самооцінювання та таблиця відповідності компетентностей та програмних результатів навчання вимогам НРК (<https://cutt.ly/IgtQvb5>). Так, вимогам НРК до умінь/навичок: спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур, відповідають такі компетентності та програмні результати навчання, як: ЗК2, ЗК6, ФК5, ПРН10, 24, 25, 26 тощо. Вимоги НРК до умінь/навичок «здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах» відповідають таким програмним результатам навчання, як ЗК2, ФК2, 5, 6, 7, 11; ПРН 29, 30 (<https://cutt.ly/WghEXzK>).

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Цілі освітньої програми «Середня освіта (Історія)» чітко сформульовані, узгоджені з місією та Стратегією ЗВО та передбачають підготовку фахівців освітнього ступеня «магістр», які володіють готовністю до здійснення професійної педагогічної діяльності у закладах освіти. Розробниками ОП акцентовано увагу на особливостях ґрунтовної практичної підготовки, що передбачає проходження практик у закладах вищої освіти, музейних установах, навчально-наукових інституціях. Цілі та програмні результати навчання ОП в основному відповідають потребам ринку праці, який має необхідність у кваліфікованих викладачах історії для закладів освіти та в організаторах туристично-краєзнавчої роботи у місті Чернігові та в регіоні. Зміст навчання та його програмні результати за ОП враховують регіональний контекст, а саме: у навчальний план введено дисципліни «Історія Чернігово-Сіверщини», «Польова археологія», «Археологічна практика», «Генеалогія». Крім того, відслідковується потреба у педагогічних кадрах (учителях історії) у Чернігівській області. Програмні результати навчання забезпечують виконання вимог Національної рамки кваліфікацій.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Потенційними роботодавцями для здобувачів магістерського рівня освіти є директори загальноосвітніх шкіл, дослідні і наукові інститути НАН України, архіви, музеї тощо. Поряд з цим, не виявлено документального підтвердження функціонування спеціального об'єднання (клуб, рада, асоціація тощо) стейкхолдерів, діяльність якого була б спрямована на вдосконалення ОП. У даних із самооцінювання також не представлено відгуки чи рецензії роботодавців, які б свідчили про врахування їх пропозицій у формуванні цілей і програмних результатів навчання за ОП, вимогам ринку праці.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОП «Середня освіта (Історія)» загалом відповідає підкритеріям 1.1, 1.2, 1.3, 1.4. Недоліки відсутності документального підтвердження врахування думок стейкхолдерів (підкритерій 1.2.) та технічне зауваження щодо відсутності об'єднання стейкхолдерів, метою якого є вдосконалення ОП в частині визначення цілей і програмних результатів навчання, не є суттєвими та не впливають на загальну якість освітньої програми, оскільки врахування думки всіх категорій стейкхолдерів прослідковується при формуванні усіх програмних результатів навчання за ОП та підтверджено у процесі спілкування у фокус-групах.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт вищої освіти за спеціальністю «Середня освіта (Історія)» на другому (магістерському) рівні відсутній. Обсяг освітньої програми – 90 кредитів ЄКТС, що відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Обсяг освітніх компонентів, відведених на дисципліни за вибором здобувачів вищої освіти, становить 23 кредити ЄКТС (25% від обсягу ОП).

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Зміст ОП оприлюднено на сайті ЗВО (<https://cutt.ly/6f7EAUo>) і має чітку структуру. Освітні компоненти логічно пов'язані між собою й передбачають формування загальних і фахових компетентностей, практичну підготовку

здобувачів вищої освіти, підпорядковані логіці навчання і викладання. Обов'язкові освітні компоненти дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання. Структурно-логічна схема та матриця відповідності компонентів ОП загалом засвідчують, що кожен програмний результат навчання реалістично охоплений змістом програми. Сформованість необхідних знань, вмінь та навичок передбачених загальними та фаховими компетентностями відбувається під час практичних занять, обсяг яких становить близько 50% аудиторного навантаження та впродовж двох навчальних практик. Разом з тим, певні ПРН (11, 12, 35, 36; 13, 14, 37 та 38), що стосуються двох спеціалізацій, які ОП пропонує на вибір здобувача («Викладач історії та правознавства» та «Викладач історії та українознавства, організатор краєзнавчо-туристичної роботи»), забезпечуються виключно за рахунок дисциплін вільного вибору студента та педагогічної практики у ЗВО. У матриці відповідності програмних результатів навчання компонентам ОП зазначено, що формування ПРН 13, 14 та 38 передбачає вивчення окремих обов'язкових освітніх компонентів (ОК 4, 5, 8, 9), проте аналіз робочих програм цих навчальних дисциплін показав, що в назвах змістовних модулів та темах зазначені ПРН не відображені (<https://cutt.ly/2geWHnP>). Крім того, ФК 15 передбачає знання і розуміння змісту та особливостей норм земельного, господарського, екологічного, фінансового, податкового, сімейного та спадкового права, проте ОП передбачає вивчення тільки земельного, господарського та сімейного права України; ФК 18 передбачає здатність застосовувати положення вітчизняних і міжнародних нормативно-правових актів з організації краєзнавчо-туристичної роботи, проте у змісті робочих програм дисциплін (В.Б. 2.1-2.4.) це не відображено. Експертна група рекомендує ЗВО розширити обов'язкові та вибіркові освітні компоненти, які б у сукупності дозволяли сформувати у здобувачів усі необхідні фахові компетентності, досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання за відповідними спеціалізаціями.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Стандарт вищої освіти за ОП «Середня освіта (Історія)» другого (магістерського) рівня, у якому б була визначена предметна сфера навчання, відсутній. Визначаючи зміст предметної області освітньої програми, експертна група керувалася твердженням, що узагальненим об'єктом діяльності випускника є суспільно-педагогічні явища та процеси, пов'язані з викладанням історичних дисциплін. Освітні компоненти ОП складають взаємопов'язану систему навчальних курсів загального та професійного циклів, практик і завершуються атестацією здобувачів. Усі програмні результати навчання забезпечуються освітніми компонентами, що включені до нормативної складової ОП. Окремі початкові дисципліни включені до ОП (Філософія освіти, Правові основи вищої школи, Сучасні політичні технології, Іноземна мова (за фаховим спрямуванням)) мають непрямий зв'язок з визначеною спеціальністю, проте зважаючи на академічну автономію ЗВО та програмні результати, які вони формують, експертна група дійшла висновку про їхню доцільність у складі нормативних освітніх компонентів. Викладання частини вибіркового освітнього компонентів (Актуальні науки та суспільні проблеми історії України періоду Другої світової війни / Історична пам'ять і формування політичної нації в Україні; Актуальні проблеми сучасної історіографії: соціогуманітарне знання та історичне мислення XIX- початку XX ст. / Обряди життєвого циклу людини (родильна та поховальна обрядовість українців); Генеалогія / Біографістика та просопографія) забезпечується провідними науковцями Інституту історії України, Інституту археології, Інституту української археографії та джерелознавства Національної Академії наук України (Боряк О. О., Томозов В. В., Ясь О. В.). Практична підготовка передбачає проходження практик у закладах вищої освіти, музейних установах, навчально-наукових станціях у Седневі та Любечі (Чернігівська область). ОП забезпечує досягнення відповідних програмних результатів навчання та формування комплексу компетентностей, які майбутні фахівці матимуть змогу застосувати на практиці, а зміст ОП у цілому відповідає предметній області спеціальності «Середня освіта (Історія)».

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Індивідуальна освітня траєкторія забезпечується вільним вибором здобувачем освіти видів, форм та методів навчання. Регламентация здійснення індивідуальної освітньої траєкторії передбачена «Положенням про організацію освітнього процесу в НУЧК імені Т.Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/Ff7JrSn>) й «Положенням про дисципліни вільного вибору студентів у НУЧК імені Т. Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/jf7Jye7>). Обсяг вибіркового компонента ОП становить 23 кредити ЄКТС (25%), що відповідає Закону України «Про вищу освіту». Здобувач вищої освіти має право самостійно обрати 9 кредитів із циклу дисциплін вільного вибору та 14 кредитів із двох запропонованих блоків, які забезпечують відповідність однієї з двох спеціалізацій на вибір: Блок 1 (Правознавство) та Блок 2 (Українознавство та краєзнавчо-туристична робота), вивчення кожного приєднує до кваліфікації спеціалізацію «Викладач історії та правознавства» та «Викладач історії та українознавства, організатор краєзнавчо-туристичної роботи» відповідно. Експертна група рекомендує ЗВО забезпечити можливість здобувачам вищої освіти реалізувати право вибору в межах визначених спеціалізацій, шляхом пропонування не однієї навчальної дисципліни, а кількох на вибір. ЗВО доцільно, перейти на списковий варіант пропонування вибіркового дисциплін, за якого ОП та навчальний план передбачають виключно кредити на вивчення дисциплін за вибором студента, проте, не зазначають, які це конкретно дисципліни. Таким чином, здобувач матиме змогу, самостійно із запропонованого списку обрати, в межах визначених кредитів, ті навчальні курси, які він хотів би вивчати, формуючи таким чином свій індивідуальний навчальний план. Під час зустрічі з експертною групою здобувачі підтвердили, що вони ознайомлені з процедурою вибору дисциплін і змістом вибіркового компонента. Студенти зазначили, що для реалізації права вибору навчальних курсів їм пропонується анотації навчальних курсів та робочі програми, підготовлені науково-педагогічними працівниками кафедр. Зважаючи на усні відповіді студентів, експертна група дійшла висновку про

те, що ОП передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти НУЧК імені Т. Г. Шевченка здійснюється на основі «Положення про організацію та проведення практики студентів» (<https://cutt.ly/Qf7LAg7>). Обсяг практик на ОП становить 9 кредитів ЄКТС і передбачає проходження двох практик (археологічної та педагогічної практики у ЗВО (<https://cutt.ly/1f7LVxQ>)). Практики проводяться згідно з графіком навчального процесу. Конкретний обсяг, зміст і строки проведення практик визначаються програмами практик (<https://cutt.ly/1f7L3Wg>; <https://cutt.ly/bf7L7C7>). До початку роботи експертної групи здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти ще не проходили практичну підготовку, оскільки ОП 2019 року, за якою навчаються здобувачі 2 року навчання, передбачає проходження практики у 3-му семестрі, а оновлена ОП 2020 року, за якою навчаються вступники поточного року, – у 2-му семестрі. Проте, випускники попередніх років та роботодавці підтвердили важливість передбачених ОП практик (як археологічної, так і педагогічної), зазначивши, що під час проходження практик відбувається формування та вдосконалення фахових компетентностей, закріплюються та конкретизуються загальні компетентності, виявляється специфіка майбутньої професійної діяльності. Разом з тим, зважаючи на наявність спеціалізацій, експертна група рекомендує ЗВО передбачити в ОП практичну підготовку здобувачів вищої освіти відповідно до спеціалізацій «Викладач історії та правознавства» та «Викладач історії та українознавства, організатор краєзнавчо-туристичної роботи».

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

У відомостях про самооцінювання вказано, що, серед інших пропозицій здобувачів освіти щодо вдосконалення ОП, були пропозиції розширення можливостей щодо формування «soft skills» у процесі навчання. Разом з тим, науково-педагогічні працівники під час зустрічі з експертною групою зазначили, що цілий ряд дисциплін ОП розвивають у здобувачів вищої освіти уміння комунікувати, критично аналізувати інформацію, організовувати процес свого навчання та самоосвіти. Здобувачі вищої освіти підтвердили, що під час занять їх навчають працювати в команді, залагоджувати конфлікти, відповідати за свої вчинки тощо.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Освітня програма «Середня освіта (Історія)» немає професійного стандарту.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в НУЧК імені Т.Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/jf7V4Xs>), співвідношення між часом для аудиторних занять і самостійною роботою студентів складає від 25% до 75% загального обсягу часу. Аналіз ОП (<https://cutt.ly/6f7EAUo>) та НП (<https://cutt.ly/1f7LVxQ>) свідчить, що навчальний час, відведений на самостійну роботу не перевищує 75% загального обсягу навчального часу, відведеного на вивчення конкретної навчальної дисципліни. Результати опитування здобувачів вищої освіти, під час зустрічі з експертною групою, підтвердили реалістичний обсяг самостійної роботи й реалістичність вимог щодо її виконання.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти на ОП «Середня освіта (Історія)» не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Обсяг освітньої програми та освітніх компонентів, відведених на дисципліни за вибором здобувачів вищої освіти (у кредитах ЄКТС) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Зміст ОП оприлюднено на сайті ЗВО і має чітку структуру. Освітні компоненти підпорядковані логіці навчання і викладання, складають взаємопов'язану систему навчальних курсів загального та професійного циклів, практик і завершуються атестацією здобувачів. обов'язкові освітні компоненти дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання. Викладання частини вибіркового освітніх компонентів забезпечується провідними науковцями Інституту історії України, Інституту археології, Інституту української археографії та джерелознавства Національної Академії наук України. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти у музейних установах, навчально-наукових станціях у Седневі та Любечі (Чернігівська область), яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством та набуття соціальних навичок (soft skills). Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС) свідчить, що навчальний час, відведений на самостійну роботу не перевищує 75% загального обсягу навчального часу, відведеного на вивчення конкретної навчальної дисципліни. Під час інтерв'ювання здобувачі вищої освіти підтвердили реалістичний обсяг фактичного навантаження.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Окремі ПРН (11, 12, 35, 36; 13, 14, 37 та 38), що стосуються спеціалізацій, забезпечуються виключно за рахунок дисциплін вільного вибору студента та педагогічної практики у ЗВО. У матриці відповідності програмних результатів навчання компонентам ОП зазначено, що формування ПРН 13, 14 та 38 передбачає вивчення окремих обов'язкових освітніх компонентів (ОК 4, 5, 8, 9), проте аналіз робочих програм цих навчальних дисциплін показав, що в назвах змістовних модулів та темах зазначені ПРН не відображені. Експертна група рекомендує ЗВО передбачити у змісті ОП нормативні освітні компоненти, які б забезпечили формування зазначених програмних результатів навчання у здобувачів вищої освіти за відповідними спеціалізаціями. ФК 15 передбачає знання і розуміння змісту та особливостей норм земельного, господарського, екологічного, фінансового, податкового, сімейного та спадкового права, проте ОП передбачає вивчення тільки земельного, господарського та сімейного права України; ФК 18 передбачає здатність застосовувати положення вітчизняних і міжнародних нормативно-правових актів з організації краєзнавчо-туристичної роботи, проте у змісті робочих програм дисциплін (В.Б. 2.1-2.4.) це не відображено. Експертна група рекомендує ЗВО передбачити у змісті ОП вибіркові освітні компоненти, які б у сукупності дозволяли сформувати у здобувачів усі необхідні фахові компетентності, досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання за відповідними спеціалізаціями та забезпечити можливість здобувачам вищої освіти реалізувати право вибору в межах визначених спеціалізацій, шляхом пропонування не однієї навчальної дисципліни, а кількох на вибір. ЗВО доцільно включати до навчального плану лише обов'язкові дисципліни та передбачати відповідне планування часу (навчального навантаження) для вибіркового вибору дисциплін.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Зважаючи на те, що ОП відповідає вимогам законодавства, має чітку структуру, передбачає практичну підготовку та можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством та набуття соціальних навичок (soft skills), експертна група оцінює критерій 2 як такий, що має рівень відповідності В.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Експертна група ознайомилася з Правилами прийому на навчання за ОП і дійшла висновку, що вони є чіткими, зрозумілими та не містять дискримінаційних положень. Правила прийому оприлюднені на офіційному вебсайті університету (<https://cutt.ly/QgeVesG>). Проведене онлайн-інтерв'ю із здобувачами вищої освіти, які навчаються на першому курсі магістратури, показало, що труднощів та дискримінації під час вступної кампанії не виникало.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому до університету розробляються на основі Умов вступу до закладів вищої освіти, затверджених МОН України. Для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра, на основі ступеня бакалавра за ОП, абітурієнти мають скласти вступний іспит з іноземної мови (англійська, німецька) та фахове вступне випробування з історії (<https://cutt.ly/HgeVgbs>). Програма фахового вступного випробування складена з урахуванням цілей, вимог і змісту навчання історії України та всесвітньої історії, закладені в навчальному плані Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського (<https://cutt.ly/6geVvvy>). Програма вступного іспиту до магістратури з іноземної мови визначена Програмою єдиного вступного іспиту з іноземних мов для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра, затвердженою наказом МОН України (<https://cutt.ly/KgeVQbi>). Конкурсний бал розраховується як сума балів фахового вступного випробування з історії, вступного екзамену з іноземної мови та середнього балу додатку до диплома бакалавра. Експертна група констатує, що правила прийому на навчання цілком враховують особливості освітньої програми.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

ЗВО регулює питання визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах вищої освіти, зокрема під час академічної мобільності («Положенням про організацію освітнього процесу» (<https://cutt.ly/PgeBd8R>), яке введено в дію наказом ректора від 31.08.2020 №260 та «Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність» (<https://cutt.ly/YgeVPdl>)). Основною вимогою для перезарахування дисциплін є співпадіння заявлених результатів навчання. Експертною групою, під час онлайн зустрічі із здобувачами вищої освіти та представниками органів студентського самоврядування, було з'ясовано, що вони ознайомлені з цими правилами та процедурами. Разом з тим, варто зазначити, що вказаних правил на ОП «Середня освіта (Історія)» на практиці не було застосовано, здобувачі вищої освіти не використовують можливості програм академічної мобільності, які пропонуються та реалізуються університетом.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Для регулювання питань визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті в університеті, були затверджені зміни до діючого «Положення про організацію освітнього процесу» (<https://cutt.ly/PgeBd8R>), яке введено в дію наказом ректора від 31.08.2020 №260. Університет може визнати результати навчання здобуті у неформальній освіті в обсязі, що, як правило, не перевищує 10% від загального обсягу кредитів передбачених освітньою програмою. Студенти ОП ознайомлені з цими правилами та процедурами, що було підтверджено під час онлайн-зустрічі. Проте ЗВО не популяризує серед здобувачів можливості отримання знань у неформальній освіті, практики визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті на ОП «Середня освіта (Історія)» не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Експертна група встановила, що правила прийому на навчання та вимоги до вступників враховують особливості освітньої програми, є чіткими та зрозумілими, оприлюднені на офіційному сайті ЗВО. Розміщені на сайті матеріали містять достатньо інформації щодо доступу до освітньої програми усіх зацікавлених сторін. Документально врегульовані процедури визнання результатів навчання, здобутих в інших ЗВО та під час академічної мобільності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Слабкою стороною ОП є те, що здобувачі вищої освіти не використовують можливості програм академічної мобільності та отримання знань у неформальній освіті. Експертна група рекомендує ЗВО активізувати діяльність щодо залучення студентів до програм академічної мобільності, вдосконалити практику долучення здобувачів ОП до здобуття знань у неформальній освіті шляхом проведення тренінгів, круглих столів, воркшопів.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Правила прийому на навчання та визнання результатів навчання є чіткими і зрозумілими та відповідають критерію 3. Виявлені недоліки є несуттєвими.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Дані самооцінювання, інформація, що наведена у «Положеннях про організацію освітнього процесу» та у «Положенні про дистанційну освіту», відповіді здобувачів, випускників та НПП у фокус-групах свідчать, що у процесі навчання застосовуються різноманітні форми організації освітнього процесу. Для досягнення програмних результатів навчання застосовують такі форми і методи: словесні, наочні, проблемно-пошукові; ділові, рольові ігри, дискусії, історичні реконструкції, історичні квести (<https://cutt.ly/ngtQnDz>), круглі столи, мозковий штурм, метод проєктів, опитування, письмові роботи, тестування, контрольні практичні роботи, самоконтроль тощо (<https://cutt.ly/VgtQmfg>). Різноманітність методів, використання, серед інших й інтерактивних методів навчання, сприяє досягненню програмних результатів навчання ОП Середня освіта (Історія) та враховує потреби, інтереси здобувачів освіти. Викладання дисциплін ОП передбачає постійну неформальну взаємодію викладачів і студентів, скеровану на з'ясування рівня задоволення якістю запропонованих стратегій і тактик організації та розгортання навчального процесу. Опитування студентів, стейкхолдерів дали змогу встановити, що при навчанні за ОП впроваджується студентоцентрований підхід. Викладачі консультують студентів щодо змісту навчальних дисциплін, реалізації індивідуальних навчальних планів, вибору тем дослідних, кваліфікаційних робіт (<https://cutt.ly/KgtQmCL>; <https://cutt.ly/4gtQQYK>). Права здобувачів на участь в організації освітнього процесу реалізуються шляхом включення студентів до Вченої ради Інституту (<https://cutt.ly/CgtQWmQ>), участі в обговоренні переліку дисциплін за вибором, у межах варіативної складової, анкетування студентів. Порядок опитування здобувачів визначено у «Положенні про опитування студентів» (<https://cutt.ly/MgtQWVR>). Ураховано принципи академічної свободи та мобільності (<https://cutt.ly/ogtQEсX>). Студенти та науково-педагогічні працівники мають можливість формувати зміст дисциплін, вносити зміни в робочі програми, обирати методи навчання задля ефективного засвоєння знань, проводити заняття із застосуванням сучасних технологій (<https://cutt.ly/YgtQEJT>), обирати самостійну форму вивчення окремих тем тощо. Здобувачі вищої освіти є вільними у виборі тем досліджень, у тому числі неординарних. Студенти мають право одночасно навчатися за декількома освітніми програмами в університеті або в інших закладах освіти (<https://cutt.ly/egtQE59>), брати участь у формуванні індивідуального навчального плану.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Інформування здобувачів вищої освіти про освітній процес відбувається на першому занятті з дисципліни. Здобувачі освіти на початку навчального року або семестру отримують інформацію про цілі, зміст і очікувані результати навчання, порядок і критерії оцінювання за всіма навчальними дисциплінами, які містяться у робочій програмі навчальної дисципліни або в силабусі (<https://cutt.ly/IgtQa8>). На сайті університету розміщено робочі програми навчальних дисциплін (<https://cutt.ly/rgtQRWJ>). Студенти мають доступ до розкладу навчальних занять (<https://cutt.ly/YgtQTDF>) та рейтингу їх академічної успішності (<https://cutt.ly/kgtQT1x>). Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу» розробляється і пропонується робоча програма на підставі навчального плану. Робоча програма містить виклад змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю. Доступною для здобувачів є ОП, розміщена на сайті. Під час опитування, експертній групі вдалось визначити, що учасники навчального процесу добре ознайомлені із критеріями та порядком оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти, а також задоволені якістю освітніх послуг.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Експертній групі вдалось встановити, що ЗВО дійсно забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП, насамперед через самостійну роботу студентів, виконання індивідуальних та групових проєктів, написання кваліфікаційних робіт, участь у студентських науково-практичних конференціях (<https://cutt.ly/2gtQY06>;

<https://cutt.ly/TgtQY32>; <https://cutt.ly/RgtQUuz>). Студенти вивчають дисципліну «Методика наукового дослідження» з метою вивчення основ наукових досліджень, самостійної роботи з науковими джерелами та літературою (<https://cutt.ly/GgtQUUr>). Самостійна робота студента забезпечується навчально-методичними засобами, передбаченими робочою навчальною програмою дисципліни: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій (<https://cutt.ly/PgtQU41>). Також здобувачі освіти за ОП на завершальному етапі навчання у ЗВО можуть виконувати кваліфікаційні роботи, які є навчально-науковими дослідженнями студентів (<https://cutt.ly/FgtQIdF>). Студенту призначається науковий керівник, який надає індивідуальні консультації, допомагає їм скласти план кваліфікаційної роботи, контролює дотримання графіка виконання, перевіряє складові частини роботи і остаточний варіант, контролює дотримання студентом принципів академічної доброчесності, готує студента до захисту (що підтверджується у ході спілкування зі здобувачами освіти). Всі нормативно-правові аспекти стосовно підготовки кваліфікаційної роботи викладено у вільному доступі (<https://cutt.ly/pgtQIB1>). В Навчально-науковому інституті історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського проводяться студентські наукові конференції, у яких беруть участь здобувачі освіти. Результати їх наукових досліджень публікуються у збірниках наукових статей і матеріалах конференцій (<https://cutt.ly/bgtQOpN>). Надана інформація у звіті про самооцінювання ОП мала фактичне підтвердження під час проведення опитування фокус-груп.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

У результаті аналізу відомостей самооцінювання, інформації на офіційному сайті НУЧК імені Т.Г. Шевченка (<https://cutt.ly/8gtQOWe>), а також у процесі роботи із фокус-групами у дистанційному режимі встановлено, що викладачі поєднують свою освітню діяльність із науковим пошуком, публікують результати наукових досліджень, беруть участь у науково-практичних конференціях міжнародного і національного рівня, цікавляться педагогічними інноваціями. На підставі результатів участі у науковому процесі, відбувається оновлення змісту ОК ОП. Більшість викладачів займаються науковою діяльністю і мають сферу наукових інтересів, що відповідає змісту ОК, які викладаються ними (<https://cutt.ly/NgtQAtg>; <https://cutt.ly/EgtQA99>; <https://cutt.ly/ogtQShT>; <https://cutt.ly/UgtQSGz>). Оновлення змісту ОК ОП базується на результатах досліджень висвітлених у публікаціях НПП кафедр групи забезпечення, зокрема таких викладачів: Острянка А.М., викладає навчальну дисципліну «Методика наукового дослідження» (<https://cutt.ly/dgtQDwT>); Веремейчик О.М. – «Польова археологія» (<https://cutt.ly/2gtQDR9>); Ясновська Л.В. – «Історія Чернігово-Сіверщини» (<https://cutt.ly/ogtQDXo>); Соломенна Т.В. – «Сучасні політичні технології» (<https://cutt.ly/agtQFpC>); Кулик І. О. – «Педагогіка вищої школи» (<https://cutt.ly/UgtQFUO>). Наукові публікації НПП відповідають змісту ОК. Удосконаленню ОП через набуття та впровадження наукового досвіду сприяє співпраця Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського з провідним науковцями Інституту історії України, Інституту археології, Інституту української археографії та джерелознавства Національної Академії наук України. Такі професори як Боряк О. О., Томозов В. В., Ясь О. В. викладають вибіркові навчальні дисципліни ОП «Середня освіта (Історія)», що підтверджується опитуванням НПП групи забезпечення, студентів та випускників. Оновлення змісту навчальних дисциплін на основі найновіших досягнень науки та інноваційних практик обговорюють на засіданнях кафедр, Вченої ради ЧНУЧК імені Т.Г Шевченка (засідання кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін (протокол № 7 від 21 січня 2020 року); кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин (протокол № 6 від 17 січня 2020 р.); засідання Вченої ради (протокол № 1 від 31 серпня 2020 р.). Освітній процес забезпечено навчальною, методичною та науковою літературою на паперових та електронних носіях, однак слід провести оновлення списку джерел в окремих робочих програмах навчальних дисциплін, методичних рекомендаціях та навчально-методичних посібниках.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Експертна група підтверджує, що здобувачі ОП постійно ознайомлюються із сучасними досягненнями світової науки, НПП отримують гранти програми «Erasmus+» (підтверджено у ході опитування фахівців відділу міжнародних зв'язків – Ервін Міден). Колективи викладачів неодноразово здобували гранти проекту Erasmus+ (доц. Острянка А. М., Соломенна Т.В.), проходили стажування за кордоном (доц. Юда Л. А., проф. Янченко Т. В.), публікували статті у міжнародних наукових виданнях та брали участь у міжнародних конференціях. В університеті розроблено «Положення про реалізацію права на академічну мобільність у Національному університеті «Чернігівський колегіум»», згідно якого, здобувачі освіти можуть реалізувати своє право на міжнародну академічну мобільність (<https://cutt.ly/BgtQGha>). Існує рамкова угода про подвійний диплом з Поморською академією у Слупську (керівництво в особі першого проректора Дятлова В.О. винесло на затвердження Вченої ради рішення про включення з наступного семестру до цього проекту ОП «Середня освіта (Історія)»). У науково-педагогічних працівників є профілі ORCID. В університеті функціонує відділ міжнародних зв'язків, метою діяльності якого є створення умов для академічної мобільності студентів та викладачів (<https://cutt.ly/6gtQGZe>).

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Комплексне застосування визначених форм та методів навчання загалом уможливило забезпечення ПРН, окреслених в ОП. Студентоцентрикований підхід реалізовано: в можливості вільно обирати теми досліджень, у праві одночасно навчатися за декількома освітніми програмами в університеті або в інших закладах освіти, брати участь у формуванні індивідуального навчального плану. Інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку й критеріїв оцінювання вміщена у навчальних програмах дисциплін, розроблених для всіх освітніх компонентів. Вся інформація знаходиться у вільному доступі на сайті ЗВО. Реалізована стратегія інтернаціоналізації освітнього процесу, зокрема у тому, що колектив активно працює над написанням заявок на участь у грантових проєктах, НПП мають позитивні результати участі та періодично проходять стажування за кордоном, беруть участь у міжнародних конференціях, слухають лекції закордонних фахівців.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Подекуди простежено формалізм у визначенні методів і форм навчання окремих ОК. Експертна група рекомендує урізноманітнити методи викладання, урахувавши студентоцентрикований підхід, принципи академічної свободи і творчості. Також рекомендується звернути увагу на забезпечення більш детальнішого поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми та її цілей, надавати більш ґрунтовану інформацію щодо цього питання у відкритих джерелах вільного доступу. Провести оновлення списку джерел в окремих робочих програмах навчальних дисциплін, методичних рекомендаціях та навчально-методичних посібниках.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Зважаючи на те, що навчання і викладання за освітньою програмою загалом відповідає підкритеріям 4.2, 4.3, 4.4 і 4.5, однак має місце несистематичне оновлення інформації для вільного доступу, щодо аспектів ОП, формалізм у визначенні методів і форм навчання окремих ОК, експертна група оцінює критерій 4 як такий, що відповідає рівневі В.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Після ознайомлення з локальними документами ЗВО, що регулюють проведення контрольних заходів та визначають критерії оцінювання (п. 4.12 «Положенням про організацію освітнього процесу в НУЧК імені Т. Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/Ff7JrSn>), «Положенням про екзаменаційну комісію» (<https://cutt.ly/9f5q3Fs>), робочими програмами навчальних дисциплін (<https://cutt.ly/2f5wcb4>), спілкування зі здобувачами вищої освіти встановлено, що форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів є чіткими, зрозумілими, оприлюднюються заздалегідь (на першій парі відповідної навчальної дисципліни), розміщуються у вільному доступі, сприяють встановленню рівня оволодіння здобувачами програмних результатів як окремого освітнього компонента, так і ОП загалом. Позитивною практикою є запровадження ректорського контролю рівня знань відповідно до «Положення про ректорські контрольні роботи» (<https://cutt.ly/qf5wdZ4>), що сприяє діагностуванню залишкових знань здобувачів, перевірки якості освітнього процесу, його впливу на результат навчання. У ЗВО ведеться робота щодо впровадження електронного журналу контролю знань здобувачів.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Через відсутність Стандарту вищої освіти атестація здобувачів здійснюється на основі п. 4.12.3. «Положення про організацію освітнього процесу в НУЧК імені Т. Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/Ff7JrSn>) та «Положення про екзаменаційну комісію» (<https://cutt.ly/9f5q3Fs>). Відповідно до ОП «Середня освіта (Історія)» (<https://cutt.ly/6f7EAUo>) атестація має відбуватися у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи або комплексного державного екзамену з профільних навчальних дисциплін. У розкладі занять академічної групи

(<https://cutt.ly/NgeCxSX>) передбачено день для самопідготовки, який може бути використаний здобувачами для написання кваліфікаційної роботи, проте експертна група вважає доцільним передбачити у ОП та відобразити в начальному плані, кредити для підготовки кваліфікаційної роботи, написання якої здобувач вищої освіти може обрати замість складання комплексного екзамену з профільних навчальних дисциплін.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура повторного проходження контрольних заходів визначена у п. 4.12 «Положення про організацію освітнього процесу в НУЧК імені Т. Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/Ff7JrSn>). Здобувачі вищої освіти, які одержали під час сесії незадовільні оцінки, зобов'язані ліквідувати академічну заборгованість. Повторне складання екзаменів допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз викладачу, другий – комісії, яка створюється директором Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського. Студенти, які не з'явилися на екзамені без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку. Випускник, який отримав оцінку «незадовільно» під час атестаційного екзамену та захисту кваліфікаційної роботи, відраховується з університету як такий, що виконав навчальний план, але не пройшов атестації. При цьому йому видається академічна довідка. Повторне складання (перескладання) екзамену або захист кваліфікаційної роботи з метою підвищення оцінки у поточному навчальному році не дозволяється. У випадку виникнення конфлікту інтересів він має бути врегульований відповідно до «Положення про врегулювання конфліктних ситуацій у Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/1geSv3i>). Прозорість форм проведення контрольних заходів, порядку повторного проходження контролю, оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів, об'єктивність екзаменаторів були підтверджені здобувачами. Під час зустрічей з фокус-групами було з'ясовано, що конфліктних ситуацій, випадків оскарження результатів контрольних заходів за ОП не було. Для забезпечення освітнього процесу в дистанційних умовах у ЗВО створено Центр науково-методичної підтримки організації дистанційного навчання. Керівник Центру, Савонова О.В., під час зустрічі з експертною групою, зазначила, що у НУЧК імені Т. Г. Шевченка застосовується система електронного навчання здобувачів Moodle та продемонструвала, на прикладі власних навчальних курсів, її контент та можливості використання в дистанційних умовах. Здобувачі повідомили, що з початку оголошення карантину, спричиненого спалахом Covid-19, навчання відбувалося диференційовано: були створені Google-класи, заняття відбувалися за допомогою технічних можливостей програм Zoom, Skype, Viber, листування через e-mail та спілкування телефоном. На сайті Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського розміщено розділ «Дистанційне навчання», який містить переліки електронних скриньок НПП та програм і додатків, які використовують викладачі кафедр в дистанційних умовах. З вересня 2020-2021 навчального року здобувачі навчаються очно. Експертна група рекомендує ЗВО активізувати роботу щодо наповнення навчально-методичного забезпечення дисциплін ОП «Середня освіта (Історія)» у системі електронного навчання Moodle та вдосконалити можливості надання якісних освітніх послуг здобувачам вищої освіти у віддаленому режимі.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Питання академічної доброчесності у ЗВО регулюється «Положенням про академічну доброчесність здобувачів освіти в Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/AgeCDfO>). Під час зустрічей з фокус-групами експертною групою з'ясовано, що учасники освітнього процесу ознайомлені з процедурами дотримання академічної доброчесності, відповідними локальними документами та дотримуються їх. Здобувачів вищої освіти підтвердили, що їх ознайомлюють з Положенням та зобов'язують дотримуватися академічної доброчесності власноручним підписом на окремій сторінці в журналі обліку роботи академічної групи. У розділі III «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в Національному університеті «Чернігівський колегіум»» зазначено, що порушенням академічної доброчесності вважається академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, хабарництво. Вчинення здобувачем освіти будь-якого порушення зазначеного у Положенні передбачає відраховання з Університету. Експертна група пересвідчилася, що у закладі запроваджена система перевірки на оригінальність результатів наукової роботи. Популяризація академічної доброчесності в ЗВО є не лише декларативною нормою, а й, за свідченнями менеджменту ЗВО, адміністративного персоналу, науково-педагогічних працівників та студентів реалізовується на практиці. Кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти перевіряють на оригінальність працівники бібліотеки завдяки технічним можливостям програми Plagiat.pl. За даними ЗВО програма є ліцензійною. Відсутність опису прикладів виявлення випадків порушення академічної доброчесності пояснюється запровадженням практики попередньої перевірки робіт здобувачів програмами, які є у вільному доступі.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Локальні документи ЗВО та відповіді респондентів свідчать, що форми контрольних заходів, критерії оцінювання здобувачів та процедура повторного проходження контрольних заходів є чіткими, зрозумілими, оприлюднюються заздалегідь, розміщуються у вільному доступі, сприяють встановленню рівня оволодіння здобувачами програмних результатів як окремого освітнього компонента, так і ОП загалом. Позитивною практикою є запровадження ректорського контролю рівня знань, що сприяє діагностуванню залишкових знань здобувачів, перевірки якості освітнього процесу, його впливу на результат навчання. Для забезпечення освітнього процесу в дистанційних умовах у ЗВО створено Центр науково-методичної підтримки організації дистанційного навчання, започаткована система електронного навчання здобувачів Moodle. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються усі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. ЗВО використовує технічні можливості програми Plagiat.pl. як інструмент протидії порушенням академічної доброчесності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Відповідно до ОП «Середня освіта (Історія)» атестація має відбуватися у формі комплексного державного екзамену з профільних навчальних дисциплін або публічного захисту кваліфікаційної роботи, проте кредити на її підготовку у ОП не передбачено. Експертна група вважає доцільним виокремити у ОП та відобразити у начальному плані, кредити для підготовки кваліфікаційної роботи, написання якої здобувач вищої освіти може обрати замість складання комплексного екзамену з профільних навчальних дисциплін. Експертна група рекомендує ЗВО активізувати роботу щодо наповнення та постійного вдосконалення навчально-методичного забезпечення дисциплін ОП «Середня освіта (Історія)» у системі електронного навчання Moodle та введення електронного журналу оцінки рівня знань студентів; передбачити для навчання в дистанційних умовах різноманітні індивідуальні та групові завдання (звіт, презентація, проєкт, відеозапис тощо) з наданням зворотного зв'язку про результати перевірки навчальних досягнень здобувачів освіти за матеріалом, що вивчається; оцінювання викладачем взаємодії та комунікації між здобувачами освіти в асинхронному та синхронному режимах за допомоги чату, форуму, опитування, анкетування тощо.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Зважаючи на те, що ОП загалом відповідає вимогам критерію «Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність», у розкладі занять академічної групи передбачено день для самопідготовки, який може бути використаний здобувачами для написання кваліфікаційної роботи, підтверджене запровадження процесу дистанційного навчання та реалістичний план ЗВО щодо усунення наявних недоліків, експертна група оцінює критерій 5 як такий, що має рівень відповідності В.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Історія)» для другого (магістерського) рівня (<https://cutt.ly/fgtQNB4>) є професійно орієнтованою і спрямована на формування професійних компетентностей майбутніх викладачів історії та правознавства або українознавства. Експертна група встановила, що академічна кваліфікація НПП, задіяних у реалізації освітньої програми відповідає напряму ОП та забезпечує досягнення визначених цілей ОП та РПН, що підтверджує інформація, оприлюднена на сайтах випускових кафедр (<https://cutt.ly/lghRaSS>; <https://cutt.ly/aghRsVS>; <https://cutt.ly/JghRfiI>). Переважна більшість НПП мають науковий ступінь за відповідною спеціальністю, досвід практичної діяльності. На кафедрі історії України, археології та краєзнавства працює науково-методичний семінар, на засіданнях якого обговорюються доповіді з актуальних проблем історії України та методики викладання у вищій школі. НПП випускових кафедр беруть участь у реалізації історико-краєзнавчих проєктів, щороку організують археологічні експедиції з метою вивчення і охорони археологічних пам'яток регіону. Колективи викладачів неодноразово здобували гранти проєкту Erasmus+ (доц. Острянка А. М., Соломенна Т.В.), проходили стажування за кордоном (доц. Юда Л. А., проф. Янченко Т. В.), публікували статті у міжнародних наукових виданнях та брали участь у міжнародних конференціях. Проте

експертна група зауважує наступне: «Положення про організацію освітнього процесу в НУ «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка», затверджене 25 квітня 2018 р. (<https://cutt.ly/WgtQKH2>) не містить вимог щодо кадрового забезпечення освітнього процесу в закладі. НПП мають значну кількість наукових публікацій, проте, вони здебільшого відповідають колу їх наукових інтересів. Експертна група рекомендує, розширити кількість наукових публікацій, які б відповідали дисциплінам, викладання яких забезпечується викладачем. На сайті Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка розміщено «Положення про опитування студентів», введене в дію наказом ректора від 31.08.2020, № 260 (<https://cutt.ly/AgtQZoP>). В контексті аналізу критерію 6 однією з цілей даного Положення є вивчення рівня задоволення студентів діяльністю НПП Університету та дослідження якості використання новітніх методик навчання. Експертна група констатує відсутність в зазначеному Положенні механізмів використання результатів опитування в оцінці якості діяльності НПП, визначенні їхнього рейтингу; відсутність «Положення про визначення рейтингу науково-педагогічних працівників університету» та прозорих критеріїв оцінювання викладачів. У цілому, академічна кваліфікація, наявність відповідної освіти, наукова діяльність, професійні компетентності, професійна кваліфікація (досвід професійної діяльності у відповідній сфері) дозволяє фахово викладати відповідні дисципліни усім науково-педагогічним працівникам, які забезпечують викладання на ОП «Середня освіта (Історія)».

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Експертна група підтверджує, що процедури конкурсного добору НПП регламентовані Законом України «Про вищу освіту», наказом МОН України від 05.10.2015 № 1005 «Про затвердження Рекомендації щодо проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів)», «Положенням про порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних і педагогічних працівників НУЧК імені Т.Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/TgtQZ7s>) та «Положенням про обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників» (<https://cutt.ly/lgtQXSX>). Діюче в університеті «Положення про порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних і педагогічних працівників» (<https://cutt.ly/7gtQCuE>) регламентує вимоги до кандидата на заміщення посади науково-педагогічного працівника в порядку конкурсного відбору та визначає право кафедри на пропозицію до кандидата попередньо провести пробні лекції та практичні заняття за присутності науково-педагогічних (педагогічних) працівників університету з метою оцінки рівня професійної кваліфікації претендента. Процедури конкурсного добору НПП є прозорими, дають змогу забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми. Під час конкурсного добору враховуються: наявність освіти за профілем кафедри, наукова та методична діяльність викладача, проходження стажування і підвищення кваліфікації, рівень наукової та професійної активності, наявність наукових публікацій викладачів у рецензованих виданнях. Кожен кандидат на заміщення вакантної посади проводить відкриті заняття. Висновки кафедри щодо професійних та особистих якостей претендентів затверджуються голосуванням і передаються на розгляд конкурсної комісії. Проте експертна група зауважує, що діюче в університеті «Положення про обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників», затверджене 26 лютого 2010 р. (<https://cutt.ly/1gtQCKI>), потребує перегляду і оновлення відповідно до діючої законодавчої бази, оскільки розроблено відповідно до скасованого Закону України «Про освіту» від 23.03.96 № 100/96-ВР та «Про вищу освіту» від 17.01.02 № 2984-III.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Експертна група підтверджує, що ЗВО залучає потенційних роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу через участь у засіданнях кафедри під час обговорення освітнього процесу за ОП, що відображено в протоколах засідань кафедр, а також підтверджено під час зустрічі роботодавців з експертною групою. Залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу підтверджується відповідними документами, рецензіями та відгуками (<https://cutt.ly/DgtQVDz>; <https://cutt.ly/rgtQBai>; <https://cutt.ly/QgtQB8T>) Науковий та виробничий потенціал роботодавців використовується, зокрема для виконання науково-дослідних і кваліфікаційних робіт. Учителі-методисти з історії, директори шкіл міста (О.В. Федоренко, Т.А. Царьова, А.В. Ващенко, О.О. Шелест) запрошуються на спеціально організовані зустрічі і беруть участь у бесідах, диспутах, «круглих столах» під час практичних занять. Їх участь у реалізації освітнього процесу позитивно впливає на зміст та форми проведення занять з низки навчальних дисциплін. Проте слід зазначити, що попри задеклароване в Статуті Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, затвердженому 02 серпня 2018 року (<https://cutt.ly/wgtQNU6>) залучення представників роботодавців, провідних учених і фахівців практики до формування змісту освітніх програм, визначення процедур оцінювання, участі в освітньому процесі та атестації, випускові кафедри освітньої програми «Середня освіта (Історія)» надали не достатньо фактичного підтвердження такої діяльності. Експертна комісія рекомендує активізувати залучення роботодавців до формування змісту освітньої програми та підсумкової атестації здобувачів вищої освіти, а також з метою організації стажування педагогічних та науково-педагогічних кадрів на виробництві. У цілому ЗВО продемонстрував процедури залучення роботодавців до освітнього процесу, зокрема для проведення аудиторних занять та виконання науково-дослідних і кваліфікаційних робіт.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

До проведення аудиторних занять для здобувачів ОП залучаються провідні вітчизняні вчені, співробітники Інституту історії НАН України. Зокрема, навчальні дисципліни «Актуальні проблеми сучасної історіографії: соціогуманітарне знання та історичне мислення XIX – початку XX ст.» та «Історична пам'ять і формування політичної нації в Україні» викладає д.і.н. О.В. Ясь; д.і.н. О.О. Боряк залучає студентів до вивчення проблем, пов'язаних з народною культурою українців та їх життєвим циклом (навчальна дисципліна «Обряди життєвого циклу людини (родильна та поховальна обрядовість українців)»; д.і.н. О.Є. Лисенко у навчальній дисципліні «Актуальні наукові та суспільні проблеми історії України періоду Другої світової війни» залучає студентів до вивчення питань історичної пам'яті, чинників її формування та складників. Проблеми генеології, некрополістики, просопографії, етнічної історії України, історії української культури розглядаються в курсах д.і.н. Томазова В.В. «Генеалогія» і «Біографістика та просопографія». Під час проходження археологічної практики студенти-магістри знайомляться з досвідом польових досліджень провідних археологів Чернігівщини та України, а саме – О.М. Веремейчик, Т.Г. Новик, Ю.М. Ситого, О.Є. Черненко, О.П. Моці. Під час зустрічей з НПП та здобувачами, експертною групою встановлено, що студенти мають змогу відвідати гостьові (відкриті) лекції відомих науковців в історичній галузі.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

В університеті процедура підвищення кваліфікації та стажування викладачів регламентується «Положенням про підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів» та «Положенням про підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників НУЧК імені Т.Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/KgtQMcc>). Відповідно до Положень, для сприяння професійному розвитку викладачів застосовуються такі форми підвищення кваліфікації: інституційна (денна, заочна, дистанційна за наявності відповідної програми), дуальна, на робочому місці. Видами підвищення кваліфікації є: навчання за програмою підвищення кваліфікації; стажування; участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах. Викладачі НУЧК імені Т. Г. Шевченка проходять підвищення кваліфікації у наукових, освітньо-наукових установах та організаціях в Україні та і за її межами. Дотримуючись принципів академічної свободи, кожен викладач має право вільно обирати місце, напрям підвищення кваліфікації. Так, викладач Дорохіна Т.Ф. навчалася в докторантурі Інституту історії НАН України. У 2017 р. доц. Янченко Т.В. захистила докторську дисертацію в Інституті педагогіки НАН України. У 2020 р. доктор педагогічних наук Янченко Т.В. проходила стажування за Європейським освітнім проектом «Педагогічна та психологічна освіта як складова частина системи освіти України та країн ЄС» у Куявському університеті у Влоцлавеку (Польща). Проте, експертна група зазначає, що у Відомостях з самооцінювання освітньої програми не вказано відсоток викладачів, які забезпечують освітній процес за ОП, котрі пройшли стажування та підвищення кваліфікації. Бажано було б висвітлювати інформацію щодо професійного розвитку викладачів на сайті кафедри, зокрема в електронних портфоліо науково-педагогічних працівників. «Положення про підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників університету», затверджене 06 листопада 2019 р. (<https://cutt.ly/pgtQ1Rj>), визначає види, форми, умови, зміст, порядок, тривалість, періодичність та процедуру визнання результатів підвищення кваліфікації і стажування науково-педагогічних працівників закладу. Зокрема, Положення регламентує участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах науково-педагогічних працівників університету. Проте випускові кафедри освітньої програми «Середня освіта (Історія)» не надали вагомого фактичного підтвердження такої форми підвищення кваліфікації викладачів. Загалом, експертна група підтверджує, що налагоджена в ЗВО система професійного розвитку науково-педагогічних працівників, які забезпечують програмні результати навчання за ОП «Середня освіта (Історія)» відповідає потребам та інтересам самих викладачів та сприяє реальному підвищенню якості викладання.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Створення системи заходів для мотивації науково-педагогічних працівників Університету, задеклароване в Статуті Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (<https://cutt.ly/RgtQ0ya>). В університеті діє затверджене 30 серпня 2019 р. «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» (<https://drive.google.com/file/d/1dGEbZC5r7MwZmAoun6-NOWVmcY1T8rVX/view>). Проте даний документ не містить шкали рейтингового оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників та кафедр університету. Університет стимулює розвиток викладацької майстерності через преміювання та заохочення НПП, що передбачено системою матеріального й морального заохочення викладачів або інших форм стимулювання (<https://cutt.ly/rgtQ3Q2>). При присудженні наукового ступеня кандидата чи доктора наук з відповідної спеціальності викладач отримує одноразову фінансову винагороду, а також постійну доплату за науковий ступінь кандидата і доктора наук у розмірі відповідно 15% і 25% посадового окладу та за вчене звання доцента і професора 25% і 33% відповідно. Щорічно проводиться конкурс на визначення кращої кафедри університету (<https://cutt.ly/fgtQ8WY>). До розгляду подаються відомості про наукову та організаційно-педагогічну діяльність викладачів кафедр НПП, загальні дані по кількості публікацій у вітчизняних та зарубіжних виданнях, участі викладачів кафедр в конференціях різного рівня тощо. Заохочується також студентська наукова діяльність. Викладач, який керував написанням конкурсної роботи, що зайняла призове місце на конкурсі студентських наукових робіт, або займався підготовкою студента, який посів одне із призових місць на Всеукраїнській олімпіаді, отримує грошову винагороду. Експертна група констатує відсутність

сталої для ЗВО практики анонімного анкетування студентів та вивчення їхньої думки щодо кращого викладача, який працює на ОПП. У цілому, у ЗВО розроблена та впроваджена система матеріального та морального заохочення науково-педагогічних працівників до досконалості у викладанні, проте вона потребує доопрацювання та вдосконалення (підтверджено представниками бухгалтерських та фінансових служб університету).

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Експертна група встановила, що переважна більшість НПП мають науковий ступінь за відповідною спеціальністю. До складу кафедр входять викладачі, які мають практичний досвід роботи. НПП періодично проходять науково-педагогічне стажування у вітчизняних чи закордонних закладах. Процедури конкурсного добору НПП є прозорими, дають змогу забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми. ЗВО залучає потенційних роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу через участь у засіданнях кафедр, Вченої ради Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка та під час проходження здобувачами вищої освіти практик. Професійному розвитку викладачів сприяє стимулювання через преміювання та заохочення.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Експертна група рекомендує внести до розробленого в ЗВО «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка» вимоги щодо кадрового забезпечення освітнього процесу в закладі. Експертна група констатує відсутність сталої для ЗВО практики анонімного анкетування студентів та вивчення їхньої думки щодо кращого викладача, який працює на ОПП, а також нерозробленість в «Положенні про опитування студентів» (<https://cutt.ly/AgtQZoP>) механізмів використання результатів опитування в оцінці якості діяльності НПП та визначенні їхнього рейтингу. Експертна група акцентує увагу на відсутності прозорих критеріїв оцінювання навчально-наукової діяльності викладачів та «Положення про визначення рейтингу науково-педагогічних працівників університету». Експертна група рекомендує внести до діючого в ЗВО «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» (<https://drive.google.com/file/d/1dGEbZC5r7MwZmAoun6-NOWVmcY1T8rVX/view>) шкалу рейтингового оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників та кафедр університету, а також ввести практику оприлюднення результатів рейтингового оцінювання викладачів на вебсайті університету. Бажано висвітлювати інформацію щодо професійного розвитку викладачів на сайтах випускових кафедр, зокрема в електронних портфоліо науково-педагогічних працівників.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Зважаючи на рівень професійної активності НПП, результати опитування здобувачів вищої освіти, дієву процедуру конкурсного добору, участь потенційних роботодавців у реалізації освітнього процесу, проте відсутність практики їх долучення до аудиторних занять, необхідність певною мірою спрямувати наукові публікації НПП відносно до навчальних дисциплін, які вони забезпечують, експертна група оцінює Критерій 6 як такий, що відповідає рівневі В.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Огляд матеріально-технічної бази експертам було представлено гаранткою ОП Янченко Т.В. та заступником директора з навчальної роботи Інституту історії та соціогуманітарних дисциплін Католиком А.В. через онлайн-конференцію. У ЗВО загалом, та Інституті зокрема, є достатнім забезпечення навчальними аудиторіями, кабінетами, комп'ютерним та мультимедійним обладнанням. Здобувачі вищої освіти за зазначеною ОП мають вільний доступ до усієї інфраструктури університету. Відеозвіт подано на офіційному сайті ЗВО (<https://cutt.ly/fgrRs5D>; <https://cutt.ly/8grRf3Z>). Наявна наукова бібліотека, яка має 3 зали (2 читальні та 1 комп'ютерна). Фонд бібліотеки

складає 576012 видань, в тому числі 432580 примірників навчальних видань та 83035 примірників наукових видань. Для підготовки здобувачів за ОП у фонді бібліотеки наявна навчальна, наукова та довідкова література, що складає 36769 примірників видань. У електронній бібліотеці наявні ресурси освітніх компонентів, розроблені викладачами, науково-дослідницькі роботи здобувачів, вільний доступ до мережі Інтернет, зокрема до бази Scopus, Web of Science (<https://cutt.ly/TgrRjeG>). Соціальні умови забезпечуються наявністю закладу громадського харчування (2 їдальні), відповідного спортивного корпусу, 3 гуртожитків, медичного пункту, актової зали тощо. Усі будівлі та приміщення знаходяться в гарному стані з виконаними косметичними та капітальними ремонтами. Разом з тим, ЕГ рекомендувала покращити фінансування освітнього процесу, який провадиться за ОП.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Під час зустрічей зі студентами, студентським самоврядуванням, академічним персоналом та адміністрацією університету встановлено, що доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання і викладання за освітньою програмою, є вільним і безоплатним. Викладачам та здобувачам освіти надано безкоштовний доступ до наукометричних платформ Scopus та Web of Science. Також позитивним є використання електронної системи навчання (Moodle), особливо в умовах карантину (<https://cutt.ly/NgeNoiz>), її забезпечує Центр науково-методичної підтримки організації дистанційного навчання (<https://cutt.ly/egrTfpN>).

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Процес забезпечення безпечності освітнього середовища для життя та здоров'я учасників освітнього процесу регламентується п. 5 «Правил внутрішнього розпорядку» (<https://cutt.ly/WgrRkJU>), проте локального нормативного документа про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу немає. На початку навчального року студенти проходять обов'язковий вступний інструктаж з безпеки життєдіяльності. З інфраструктурою університету можна ознайомитись на офіційному сайті за покликанням (<https://cutt.ly/3grRxKB>; <https://cutt.ly/ggrRvpI>), що надає підтвердження наявності: бібліотеки, медичного пункту, пункту харчування, актової, концертної зали та спортивного корпусу. Всебічний розвиток здобувачів здійснюється через діяльність численних спортивних та мистецьких об'єднань студентів та викладачів. Здобувачі вищої освіти є членами багатьох структурних підрозділів та служб університету, що дає їм право відстоювати студентські ініціативи та самим реагувати на потреби й інтереси студентської спільноти. В університеті працює Психологічна служба, яка створює умови для успішного навчання та допомагає вирішувати моральні й психологічні проблеми студентів. Її діяльність регламентує відповідне Положення (<https://cutt.ly/ggrRbOC>), яке введено в дію наказом ректора від 31.08.2020 №260. Під час зустрічі із студентами та НПП з'ясовано, що позитивною є також практика моніторингу потреб та інтересів студентів та працівників університету через різноманітні опитування (в тому числі й анонімні) (<https://cutt.ly/dgteE5T>), процедура якого регламентується «Положенням про опитування студентів» (<https://cutt.ly/KgrRn4b>). Проте експертна група вважає доречним перевести систему опитувань з паперової форми в електронну і викладати її на офіційному сайті університету. Завдяки співпраці студентів і викладачів, адміністрації, структурних підрозділів і служб університету, які обслуговують дану ОП, створено сприятливий психологічний клімат, що забезпечує психічне та фізичне здоров'я здобувачів вищої освіти, врахування і захист їх потреб та інтересів.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Під час зустрічі здобувачі вищої освіти засвідчили, що вони задоволені якістю індивідуальної взаємодії з викладачами, кафедрами, деканатами, іншими структурними підрозділами університету. Відмітили зручність спілкування з викладачами через онлайн-сервіси. Зазначили, що вся необхідна їм інформація знаходиться у вільному доступі на сайті закладу освіти. Так, структура університету чітка і зрозуміла для всіх учасників освітнього процесу. Прослідковується чіткий зв'язок співпраці між структурними підрозділами. Здобувачам зрозуміла процедура звернення до відповідних структурних підрозділів при виникненні ситуацій пов'язаних як з навчанням, так і в разі виникнення питань з особистого характеру. Консультативна та соціальна підтримка здобувачів вищої освіти реалізована в ЗВО шляхом створення Психологічної служби (<https://cutt.ly/MgrRTyG>). Під час зустрічі із здобувачами вищої освіти та студактивом було встановлено, що починаючи з першого курсу студентів знайомлять з можливістю отримання інформаційної, консультативної та соціальної допомоги від психолога. Окрім цього, всі бажаючи можуть звернутися до служби через соціальні мережі і отримують оперативну відповідь на свій запит (<https://cutt.ly/tgrRYNs>; <https://cutt.ly/dgrRAkc>). В університеті діє студентський парламент (<https://cutt.ly/XgrRGn2>) та студентський профком (<https://cutt.ly/KgrRJfz>), які надають освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку й захист здобувачів вищої освіти (<https://cutt.ly/DgrRZKF>). Взаємостосунки здобувачів вищої освіти із ЗВО з організаційних та адміністративних питань переважно реалізуються через кураторів академічних груп, членів студентського парламенту, працівників кафедр і деканатів, скриньку і телефон

довіри. Безпосередня активна участь здобувачів вищої освіти в усіх процесах освітньої діяльності ЗВО дозволяє студентській спільноті закладу освіти отримувати освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку швидко і якісно.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Адміністрація університету створює належні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються як за ОП «Середня освіта (Історія)», так і за іншими ОП. Право на освіту осіб з особливими потребами забезпечується п.8 «Правил прийому» (<https://cutt.ly/QgeVesG>), «Положенням про порядок призначення і виплату стипендій студентам, аспірантам і докторантам» (<https://cutt.ly/ngteR6Q>), «Положенням про організацію супроводу студентів з інвалідністю» (<https://cutt.ly/LgteYpg>). На сьогодні прикладів реалізації такого права не зафіксовано через відсутність осіб з особливими потребами на ОП. Позитивною практикою є те, що в ЗВО з метою поширення принципів інклюзивної освіти в академічному середовищі та створення належних умов для задоволення освітніх потреб студентів з особливими потребами функціонує Ресурсний центр з інклюзивної освіти. На офіційному сайті ЗВО вказано контактні дані, на які можна подати звернення щодо інформаційної, організаційної чи консультаційної допомоги (<https://cutt.ly/GgteUrF>). Проте матеріально-технічна база не повністю відповідає особам з особливими освітніми потребами: відсутність пандусів при входах до навчальних корпусів тощо. Окрім цього, експертна група рекомендує унормувати термінологію, прописану у п. II «Положення про організацію супроводу студентів з інвалідністю», а саме термін «інваліди» замінити поняттям «особи / студенти з інвалідністю» чи «особи / студенти з особливими освітніми потребами».

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Процедури вирішення конфліктних ситуацій в університеті регламентується «Положенням про врегулювання конфліктних ситуацій» (<https://cutt.ly/7gteIxA>), «Положенням щодо протидії булінгу» (<https://cutt.ly/TgteOrk>), які введено в дію наказом ректора від 31.08.2020 №260. У разі виникнення конфліктних ситуацій студент, або викладач може подати скаргу або заяву щодо необхідності її вирішення до комісії з питань врегулювання конфліктних ситуацій. До складу комісії входять проректори, декани, директори, три представники органу студентського самоврядування, очільник студентської профспілки, начальник юридичного відділу, працівник психологічної служби. На підставі рішення комісії керівництво університету вдається до відповідних дій. Серед здобувачів проводяться анонімні анкетування та опитування, які містять запитання щодо корупції, сексуального домагання, дискримінації прав, виявленню випадків булінгу тощо (<https://cutt.ly/CgtePdT>). Стейкхолдери, при очних зустрічах, засвідчили відсутність конфліктних ситуацій пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією під час навчання на ОП та поінформованість про необхідну послідовність дій в разі виникнення таких ситуацій.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Фінансові, матеріально-технічні ресурси, навчально-методичне забезпечення ОП сприяють досягненню цілей та програмних результатів навчання, інфраструктура та інформаційні ресурси, необхідні для навчання, викладацької та наукової діяльності є у безоплатному доступі для здобувачів вищої освіти та НПП, освітнє середовище є безпечним для здобувачів. Наявність психологічної служби, яка створює умови для успішного навчання та допомагає вирішувати моральні й психологічні проблеми студентів. Наявний Ресурсний центр з інклюзивної освіти. Заклад підтримує політику врегулювання конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Слабкими сторонами є відсутність у ЗВО локального нормативного документу, який регулював організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу; у п. II «Положення про організацію супроводу студентів з інвалідністю» є неунормована термінологія (вживається термін «інваліди»); при вході до навчального корпусу Інституту відсутні пандуси, що створює додаткові перешкоди особам з особливими освітніми потребами; система опитувань студентів щодо виявлення їх потреб, інтересів та випадків дискримінації наявна виключно у паперовій формі, що уповільнює оперативне реагування на їхні побажання від адмінперсоналу. Експертна група рекомендує створити локальний нормативний документ про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу; унормувати термінологію, прописану у п. II «Положення про

організацію супроводу студентів з інвалідністю», а саме вживати поняття «особи / студенти з інвалідністю» чи «особи / студенти з особливими освітніми потребами»; покращити умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами (при вході до навчального корпусу Інституту встановити пандус); перевести систему опитувань студентів щодо виявлення їх потреб, інтересів та випадків дискримінації з паперової в електронну форму з подальшою обробкою результатів та забезпеченням оперативного реагування на скарги, зауваження, пропозиції та рекомендації здобувачів.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Освітнє середовище є комфортним для здобувачів вищої освіти і працівників ЗВО, задовольняє потреби учасників освітнього процесу та свідчить про відповідність даному критерію. Недоліки, що виявлені, не є суттєвими, адміністрація ЗВО висловила готовність до їх усунення.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

ЗВО визначає процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП відповідно до «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» (<https://drive.google.com/file/d/1dGEbZC5r7MwZmAOUN6-NOWVmcY1T8rVX/view>). Цим Положенням регламентуються питання, пов'язані з переглядом освітніх програм, що розглядаються спочатку на засіданнях кафедр (щонайменше один раз на рік), факультетів та Вченої ради університету. На такі засідання кафедр запрошуються зацікавлені студенти, випускники, працевдавці. Кафедри можуть ініціювати такі розгляди з власної ініціативи або за підсумками опитувань студентів і стейкхолдерів. Перегляд та обговорення ОП «Середня освіта (Історія)» здійснено на засіданні кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін (протокол № 7 від 21 січня 2020 р.) і затверджено Вченою радою ЗВО (протокол №1 від 31 серпня 2020 р.) на підставі рекомендацій наданих випусковою кафедрою і гарантом освітньої програми. Експертна група під час проведення зустрічей із стейкхолдерами освітнього процесу переконалась у дотриманні визначених процедур розроблення та реалізації ОП.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Процедура залучення студентів до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших заходів забезпечення її якості регламентується п. 4.2.2 «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» (<https://drive.google.com/file/d/1dGEbZC5r7MwZmAOUN6-NOWVmcY1T8rVX/view>). У ЗВО в паперовій формі проводяться анкетування здобувачів вищої освіти щодо якості освітньо-професійної програми (<https://cutt.ly/Jgyi9Ce>). Результати опитування свідчать, що студенти залучені до процесу періодичного перегляду ОП через органи студентського самоврядування (<https://cutt.ly/YgyiNCR>). Голова Студентського парламенту входить до складу Вченої ради ЗВО відповідно до п. 5.10.8 «Положення про органи студентського самоврядування» (<https://cutt.ly/ygtPy9h>) та п. 3.2 «Положення про Вчену раду» (<https://cutt.ly/igtPtgj>). Експертною групою під час онлайн зустрічі із студентами ОП та представниками органів студентського самоврядування було з'ясовано, що обговорення ОП відбувається на студентських радах Інституту історії та соціогуманітарних дисциплін ім. О. М. Лазаревського (протокол №2 від 26 лютого 2020 р.). Зокрема, в ОП було введено археологічну практику та проведено для здобувачів освіти заняття з медіаграмотності. Проте, на думку експертної групи, недоліками є відсутність здобувачів вищої освіти у складі проектної групи ОП; студентів не залучають до розширених засідань кафедр; недосконалою є система опитування щодо моніторингу забезпечення якості ОП.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

В університеті роботодавці безпосередньо залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Зокрема, на розширених засіданнях кафедр вони вносили свої

пропозиції щодо покращення ОП «Середня освіта (Історія)», що підтверджують протоколи кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін (протокол № 7 від 21 січня 2020 р.), кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин (протокол № 6 від 17 січня 2020 р.). Директорка загальноосвітньої школи № 13 м. Чернігова Ващенко А.В., висловила думку про необхідність деякої модернізації освітньої програми, збільшення уваги до практичної підготовки здобувачів освіти. Директорка ЗОШ № 1 м. Чернігова Шелест О.О., зауважила, що потрібно більше звертати увагу на сучасні тенденції підготовки фахівців, зокрема, вивчаючи зарубіжний досвід подібних освітніх програм (<https://cutt.ly/ggtPwXc>). В ході онлайн зустрічі з роботодавцями встановлено, що вони, окрім участі у розширених засіданнях кафедр, здійснюють й інші види діяльності щодо вдосконалення та реалізації ОП: беруть участь в наукових, науково-практичних, профорієнтаційних заходах, організовують проходження студентами ОП педагогічної практики тощо. Проте, на думку експертної групи, недоліком є відсутність роботодавців у складі проєктної групи ОП. Тому рекомендовано посилити співпрацю з роботодавцями щодо перегляду ОП та моніторингу якості освіти.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

ЗВО приділяє увагу налагодженню комунікації з випускниками. Позитивною практикою є те, що на сайті ЗВО є сторінка із зазначенням прізвищ, місць роботи та посад успішних випускників (<https://cutt.ly/wgtPqqF>). Окрім цього, в останню суботу березня відбувається зустріч випускників Інституту, моніторингова група викладачів шляхом опитування випускників збирає, аналізує та враховує інформацію щодо кар'єрного шляху випускників ОП. Проведене онлайн-інтерв'ю із випускниками ОП показало, що багато хто з них працюють за фахом, вони підтримують ініціативи університету. Окрім цього, відгуки випускників розміщені на офіційному сайті Інституту (<https://cutt.ly/GgtO5RI>). Проте у ЗВО відсутні структурні підрозділи, які можуть забезпечити інформаційний обмін серед випускників та їх професійного зростання, а також надати допомогу здобувачам у плануванні професійної кар'єри та сприяння їх працевлаштуванню.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

У ЗВО організація системи забезпечення якості вищої освіти регулюється «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» (<https://drive.google.com/file/d/1dGEbZC5r7MwZmAoun6-NOWVmcY1T8rVX/view>). Реагування на виявлені недоліки в ОП відбувається на кафедральному, інститутському рівні, про що свідчить перелік ухвал засідань кафедр (протокол № 6 від 17 січня 2020 р.; протокол № 7 від 21 січня 2020 р.). Під час проведення онлайн-зустрічей з адміністративним та допоміжним персоналом було встановлено, що наявна система забезпечення якості ЗВО вчасно реагує на виявлені недоліки в освітній програмі. Разом з тим, експертна група рекомендує сформувати модель регулярного обговорення освітньої програми, а також відображення такого обговорення в соціальних мережах.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

У зв'язку з тим, що освітня програма «Середня освіта (Історія)» є новою, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередньої акредитації, відсутні. Однак при формуванні та удосконаленні програми гарант та академічний персонал враховували певні висновки і рекомендації експертів, галузевої експертної ради та Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти із акредитаційної експертизи за другим (магістерським) рівнем вищої освіти ОП «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» (<https://cutt.ly/FgyiO2c>) та ОП «Інклюзивна освіта. Корекційна педагогіка» (<https://cutt.ly/HgyiEXS>). Зокрема, розроблено «Положення про вирішення конфліктних ситуацій»; запроваджено систему психологічної підтримки здобувачів вищої освіти; систематично оприлюднюється інформація для обговорення та внесення пропозицій стейкхолдерів до структури та освітніх компонентів освітньої програми тощо. На думку експертної групи, вжиті заходи є достатніми щодо вдосконалення освітньої програми, ЗВО повною мірою використав наявний резерв можливостей у цьому контексті.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

У ЗВО розроблено та діє «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» (<https://drive.google.com/file/d/1dGEbZC5r7MwZmAoun6-NOWVmcY1T8rVX/view>). Онлайн зустріч ЕГ з науково-педагогічними працівниками підтвердила їх залученість до процедур системи внутрішнього забезпечення якості ОП «Середня освіта (Історія)» на всіх етапах реалізації освітньої програми. Професорсько-викладацький склад продемонстрував компетентність та відповідальність щодо організації освітнього процесу за ОП. Гарантом та

проектною групою проявлялася відкритість до діалогу, щире бажання підвищити якість освітньої програми. Учасники освітнього процесу за ОП сприяють забезпеченню якості освіти через участь в структурних підрозділах, що здійснюють процеси і процедури внутрішнього забезпечення якості освіти: ректорат університету, дирекція інституту, випускові кафедри, навчально-методичний відділ, відділ міжнародних зв'язків. Під час зустрічі із представниками менеджменту та адміністративним персоналом ЗВО, експертна група переконалась, що між вище наведеними структурними підрозділами налагоджена співпраця, відбувається залучення усіх учасників та стейкхолдерів освітнього процесу до формування культури якості, систематичне оновлення освітніх програм.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Здійснюється залучення стейкхолдерів до процесу моніторингу та перегляду освітньої програми (студенти залучені через органи студентського самоврядування (обговорення ОП відбувається на студентських радах Інституту); роботодавці вносять свої пропозиції щодо покращення ОП на розширених засіданнях кафедр); існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників ОП тощо. Рекомендації та зауваження раніше акредитованих ОП беруться до уваги, зокрема, розроблено «Положення про вирішення конфліктних ситуацій»; запроваджено систему психологічної підтримки здобувачів вищої освіти; систематично оприлюднюється інформація для обговорення та внесення пропозицій стейкхолдерів щодо структури та освітніх компонентів освітньої програми. Учасники освітнього процесу за ОП сприяють забезпеченню якості освіти через участь в структурних підрозділах, між якими налагоджена співпраця.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Недоліками, на думку експертної групи, є відсутність здобувачів вищої освіти та роботодавців у складі проектної групи ОП; студентів не залучають до розширених засідань кафедр; недосконалою є система опитування щодо моніторингу забезпечення якості ОП; у ЗВО відсутні структурні підрозділи, які можуть забезпечити інформаційний обмін серед випускників та їх професійне зростання. Експертна група рекомендує ЗВО вдосконалити систему опитування стейкхолдерів щодо моніторингу якості освіти; долучати здобувачів вищої освіти та роботодавців до складу проектної групи ОП та до розширених засідань кафедр; сформувати модель регулярного обговорення освітньої програми, а також відображення такого обговорення в соціальних мережах; створити структурні підрозділи, які можуть забезпечити інформаційний обмін серед випускників та їх професійне зростання, надати допомогу здобувачам у плануванні професійної кар'єри та сприяти їх працевлаштуванню.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Система внутрішнього забезпечення якості в цілому спрямована на покращення якості освітньої програми та відповідає критерію 8. Виявлені недоліки є несуттєвими.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Експертна група встановила, що правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними, чіткими, зрозумілими та регламентовані «Статутом Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (<https://cutt.ly/rf73AEz>)», «Правилами внутрішнього розпорядку Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/ef73Xrq>), «Положенням про організацію освітнього процесу» (<https://cutt.ly/Uf714Wv>). Права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу дотримуються, скарг під час спілкування з фокус-групам не надходило. Разом з тим, частина Положень («Про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/6gr7RYz>); «Про опитування студентів» (<https://cutt.ly/Rgr7Pch>); «Щодо протидії булінгу у Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/1gr7FTs>); «Про врегулювання конфліктних ситуацій у Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка»

(<https://cutt.ly/Tgr7ZYI>); «Про психологічну службу Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/tgr7My3>); «Про конкурс на кращу кафедру Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/Igr78OW>); «Про інформаційний супровід офіційного веб-сайту Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/Zgr5uba>); «Про Центр науково-методичної підтримки організації дистанційного навчання Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/ogr5arq>)), які розміщені на офіційному сайті ЗВО та регламентують діяльність закладу освіти не затверджені належним чином. На запит експертної групи було надано накази «Про введення в дію рішень вченої ради університету», якими ці Положення затверджено та введено в дію. Експертна група рекомендує ЗВО розробити окремі локальні нормативні документи, які б регулювали організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу та «Положення про визначення рейтингу науково-педагогічних працівників університету»; внести до діючого в ЗВО «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» шкалу рейтингового оцінювання діяльності НПП; переглянути та оновити діюче «Положення про обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників», затверджене 26 лютого 2010 р. відповідно до діючої законодавчої бази, оскільки воно розроблене відповідно до скасованого Закону України «Про освіту» від 23.03.96 № 100/96-ВР та «Про вищу освіту» від 17.01.02 № 2984-ІІІ.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

ОП «Середня освіта (Історія)» затверджена Вченою радою Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка 31 серпня 2020 року (<https://cutt.ly/if78ohl>). Під час зустрічей зі здобувачами, які вступили на навчання в поточному році, експертна група встановила, що до затвердження Вченою радою проект ОП знаходився у вільному доступі і всі охочі могли з ним ознайомитися та внести свої пропозиції.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Сайт Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського знаходиться в стадії розробки та працює в тестовому режимі, разом з тим на сайті розміщена інформація про ОП 2020 року, навчальний план, робочі програми освітніх компонентів, силабуси, розклад занять, перелік електронних скриньок НПП та платформ / додатків, які кафедри використовують під час дистанційного навчання (<https://inst-hist.chnpri.edu.ua/>). Інформації достатньо для інформування стейкхолдерів та суспільства.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського має окремий сайт, де у достатній кількості розміщується інформація необхідна для інформування стейкхолдерів. ОП має чіткі і зрозумілі правила і процедури щодо врегулювання прав та обов'язків всіх учасників освітнього процесу. Експертна група відзначає публічність і доступність обговорення проекту освітньої програми.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Експертна група рекомендує ЗВО розробити окремі локальні нормативні документи, які б регулювали організацію роботи з охорони праці й безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу та «Положення про визначення рейтингу науково-педагогічних працівників університету»; внести до діючого в ЗВО «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» шкалу рейтингового оцінювання діяльності НПП; переглянути та оновити діюче «Положення про обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників», затверджене 26 лютого 2010 р. відповідно до діючої законодавчої бази, оскільки воно розроблене відповідно до скасованого Закону України «Про освіту» від 23.03.96 № 100/96-ВР та «Про вищу освіту» від 17.01.02 № 2984-ІІІ.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Зважаючи на те, що ОП відповідає вимогам критерію «Прозорість та публічність», експертна група оцінює критерій 9 як такий, що має рівень відповідності В.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	не застосовується

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Ісайкіна Олена Дмитрівна

Члени експертної групи

Сопівник Руслан Васильович

Ткачук Дмитро Геннадійович